Сергій Діхтяр

ТОПОНІМИ СЕЛА ВЕРБКИ

Топоніміка – наука про географічні назви. Географічні назви або топоніми – найважливіший компонент географії. Вони є своєрідною сполучною ланкою між людиною і географічним об'єктом, не лише вказуючи його місце на поверхні планети, а й даючи цікаву та важливу наукову інформацію. Вони є невід'ємною частиною сучасної цивілізації і представляють собою унікальне топонімічне середовище, без якого неможливе існування людства. Таким чином кожній людині буде цікаво знати походження назви місця, де вона народилася. Тому тема нашої статті є актуальною.

Метою статті є дослідження топонімів села Вербки Чечельницького району Вінницької області.

Село Вербка (давні назви – Старожинці, Стара Вербка, Вербка Велика) засноване у XVII ст. Про походження назви села існує дві легенди. Одна з них про першого жителя на прізвище Вербецький, інша – по вербову посадку удовж обох берегів р. Савранки, якапротікає через село. Ніхто з жителів достовірно не знає від чого саме пішла назва нашого села. Щодо його населення, то, мабуть, першими оселися на території села козаки, які не терпіли панського гніту і не боялися татарських навал. Про козацьке походження села свідчать давні назви окремих кутків села: Паланка, Потайна.

Село ділиться на кутки: Паланка, Потайна, Острів, Гурино, Центр, Хутір та два хутори – Данилівка та Василівка.

Потайна знаходиться у західній частині села. Зараз це вулиця Першотравнева. Термін «Потайна» означає: «так, щоб ніхто не знав, не дізнався; таємно від когось або від усіх; так, щоб ніхто не побачив, непомітно для інших; крадькома».

Ще один куток села має назву Острів, через те, що з двох боків його територію омивають річки і центральний ставок, який знаходиться віддалено від решти села.

Куток села Центр, де зосереджено школу, магазини, сільську раду та центральну площу з пам'ятником. Це бронзова фігура воїна-визволителя, а по обидві сторони пам'ятника на кам'яних сторінках навічно вкарбовані імена односельчан, що загинули в роки війни. Тут же Братська могила.

Куток Гурино носить таку назву через те, що на цьому кутку жили люди на прізвище Гура.

В селі два ставки: Центральний, що дістав назву через своє розташування – в центрі села, і Сталінський, розташований був неподалік колишнього колгоспу імені Сталіна.

Цікаві назви мають також й інші топоніми нашого села. Поля носять назви: Макова, Площадка, Ярок Киракова, Радгосп. Макова отримала назву через те, що навесні тут розквітає цілий лан польового маку. Назва

поля «Ярок Киракова» походить від прізвища свого власника, який вирощував там виноград.

Площадка. Старожили розповідають, що це було місце відведене для відгодівлі свійських тварин, адже неподалік був розташований радгосп. Також селяни зазначають, що під час Великої Вітчизняної війни на цьому полі приземлялися літаки. Відразу ж за Площадкою знаходиться Радгосп. Ця назва легко розтлумачується, адже ще до теперішнього часу тут находяться руїни колишнього радянського державного сільськогосподарського підприємства.

Однією з традицій нашого села є освячення води у Гаврилковій криничці на 25-й день після Пасхи. Раніше панахиду біля кринички проводили на Рахманський Великдень, нині в Самарянську неділю. Криничка розташована в центральній частині лісу. Щороку наші жителі дають обід людям, які завітали на службу біля джерела. Вода в ній смачна та цілюща. Назву отримала в честь діда Гаврила, який за словами старожилів, знайшов у лісі джерело та розчистив його.

Існує легенда, що неподалік кринички був храм і зненацька, під час служби, пішов з людьми під землю. Після того на місці вівтаря почало бити джерело. Багато людей, прийшовши до кринички, ідуть до джерела набирати воду. У великі свята тут з-під землі чути звук дзвона, який може почути віруюча людина.

Садок Гречаників теж отримав назву від прізвища свого власника. Знаходиться він на хуторі Василівка, що отримав назву від першого мешканця (Василя Гнатковського), який оселився в тій частині села, така ж етимологія назви хутора Данилівка.

Свою історію щодо походження назви має Хутір. Старожили розповідають, що то були землі якогось заможного чоловіка, який там проживав, хоча ніяких доказів того немає. На цьому місці нині росте ліс.

Садки Рудів, Паламарчуків, Лесиківський назвали за прізвищами колишніх власників.

Між районним центром і селом є пагорб, який носить назву Могилка. Дехто каже, що це могила, де поховані євреї. Є версія, що тут похований козак, вбитий татарами. Люди кажуть, що там «водиться нечиста сила і блуд бере». В цьому неодноразово пересвідчувалися місцеві жителі.

Отже, кожне село має цікаву топоніміку. Назви топонімів легко пояснити, якщо дослідити їх етимологію.